

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre ... 12 K. | Félévre .. ... 6 K.
 Negyedévre .. .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatali:
 BUDAPEST, VIII. KER., KENDER-UTCA 6. SZÁM.
 Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Szerkesztőségi és kiadóhivatali helyiségeinket 1909. augusztus 1-én Ábonyi-utca 11. szám alá (Bálint-u. sarki palota) helyezük át.

A negyven éves Földtani Intézet.

E hó 18-án érte meg a budapesti magyar királyi Földtani Intézet alapításának negyvenéves fordulóját. Ebből az alkalomból az intézet igazgatósága tartalmas emlékkönyvvel lepté meg a geológia iránt érdeklődő közönséget. A munka címe a következő:

Vezető a m. kir. Földtani Intézet Muzeumában. Az intézet negyven éves fennállásának emlékére kiadja a m. kir. Földművelésügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó m. kir. Földtani Intézet.

Ha a 316 oldalas és 168 ábrával diszitett könyvet végig lapozgatjuk, sajátos érzés vesz rajtunk erőt. Az a különös, titokzatos sejtélem, a mely a Föld keletkezésének, fejlődésének magyarázata közben, mindannyiunkban felébred. Szinte mesének képzelnék azt a világot, amelyet ez a könyv élénk tár s szinte hihetetlennek tűnnek fel az a millió és millió évekkel dolgozó geológiai beosztás, ha ott nem látnók ezeknek a letűnt évmillióknak a beszélő tanuit: a megkövesedett csigák, kagylóknak és csontoknak a sorozatát.

Ezer meg ezer kövület hirdeti itt azt, hogy a geológus nem a levegőből beszél, amikor a földkéreg rétegeit boncoló kése alá veszi. S ez a sok ezer kövület annál becsesebb előttünk, mert mind a magyar föld terméke s mind beszélő tanuja azoknak az ősi tengereknek, amelyeknek habjai egykoron a Kárpátok vidékét nyaldosták. A rég letűnt idők titokzatos világába belemélyedve, szinte elfelejtjük, hogy tulajdonképpen nem tudományos intézetben, hanem nagyon is gyakorlati muzeumban vagyunk.

Mert meg kell adnunk, hogy bár a földtani intézet vezetői és tagjai, úgy a múltban, mint a jelenben, mindenkoron tudományos színvonalon ál-

lottak, mégsem tévesztették szemük elől sohasem azt, hogy a földtani intézetnek a tudomány csak eszköz annak a célnak az elérésére, hogy bérceink kincseit felkutassa, hogy sikságaink termelő földjét a mezőgazdaság céljainak megfelelően elemezze és vizsgálja.

Hogy az intézet igazgatójának: Lóczy Lajos egyetemi tanárnak a szavait idézzem: »a gyűjtemény feladata a gyakorlati életnek szolgálni.« A bányász, az építőmester s a földművelő ezernyi utmutatást nyerhet a kiállított hasznosítható ásványok, műkövek agyagok és talajpróbák vizsgálataiból. Röviden: a földtani intézet legfőbb feladata Magyarország tüzetes geológiai vizsgálata s a vizsgálatok eredményeinek közrebocsátása, hogy ezzel úgy a tudománynak, mint pedig legfőképp a gyakorlati követelményeknek szolgáljon.

Ez a cél irányította ezelőtt negyven esztendővel azt a lelkes kis csapatot, amely Zsigmondy Vilmossal, a lángeszű bányamérnökkel az élén önálló földtani intézet szervezését javasolta a magyar kormánynak.

Ösmeretes, hogy a múlt század ötvenes és hatvanas éveiben a bécsi cs. k. birodalmi földtani intézet térképezte hazánk bérceit s hogy a Monarchiaról kiadott nagy geológiai térképen a kétfejű sas védőszárnyai alá helyezték a Kárpátok koszoruját is. De változtak az idők s az 1867. évi kiegyezés után Gorove István földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter csakhamar felállította az önálló magyar földtani osztályt amelynek első tagjai: Prudniki Hantken Miksa bányamérnök és nemzeti muzeumi őr vezetésével Hofmann Károly dr. tanár, Kőszegi Winkler Benő és Böckh János m. kir. bányatisztjelöltek, továbbá Koch Antal tanárjelölt voltak.

A magyar földtani osztály eme lelkes tagjai olyan eredményesen dolgoztak, hogy Gorove miniszter lőnak látta már a következő évben állandó intézetté alakítani ezt az osztályt. Zsigmondy Vilmos a felállítandó intézetre nézve oda nyilatko-

Handwritten notes: "111" and "1112" with a checkmark.

zott, »hogy ne legyen üvegházi palánta, hanem nőjje ki magát a szabadban zsenge csemetéből terebélyes fává.« Zsigmondy tanácsára Gorove miniszter 1869-ben fölterjesztette a m. k. földtani intézet szervezetét. I. Ferenc József magyar királynak, aki ezt a fölterjesztést a következő záradékkal és sajátkezü aláírásával látta el: „Földmívelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Magyar Miniszterem előterjesztése folytán egy magyar földtani intézetnek a bemutatott tervezet alapján leendő felállítását jóváhagyom és megengedem, hogy ezen intézet igazgatójának kineveztetése iránt felterjesztés tétessék. Kelt Schönbrunban, 1869. évi június hó 18-án. Ferencz József.«

Igazgatóvá csakhamar kinevezte Prudniki Hantken Miksát miniszteri osztálytanácsosi rangban s ez a nagynevű tudós egészen 1882-ig kormányozta az intézetet. Ekkor Nagysuri Böckh János főgeológus lépett a helyébe. Neki jutott a földtani intézet fejlesztésének az érdeme. Böckh János igazgatása alatt az intézet pompás palotába költözött, amelyhez fogható épülete a társintézetek közül egyik sincs a földkerekségen. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter jóakarata létesítette ezt a palotát, amelynek költségéhez azonban a magyar törvényhozás áldozatkészségén kívül Semsey Andor nagybirtokos is hozzájárult kétszáz ezer koronával. A stefánia-uti palotát 1900. május hó 29-én I. Ferencz József magyar király személyesen nyitotta meg, amely alkalomból Őfelsége csaknem egy óra hosszáig időzött a muzeumban, érdeklődéssel hallgatván Darányi Ignác és Böckh János szakszerű magyarázatait.

A földtani intézet negyven év alatt, Zsigmondy Vilmos szavaival: »a zsenge csemetéből valóban terebélyes fává fejlődött, úgy, hogy költségvetésében és tagjainak létszámában ma már a bécsi cs. k. osztrák birodalmi földtani intézetet is fölülmulja.

A következő adatok legjobban megvilágítják intézetünk negyven éves fejlődését: 1869-ben az intézetnek 9 tagja és 24.000 forint évi dotációja volt, míg ma 36 taggal és 262.500 korona költségvetéssel dolgozik.

Az intézet jelenlegi szakszemélyzetét illetőleg, a kar élén Semsei Semsey Andor nagybirtokos főrendiházi tag áll, mint tiszteletbeli igazgató. A múlt év ősze óta az intézet igazgatója Lóczy Lajos egyetemi tanár, aki Böckh János nyugdíjba vonulása után lépett az intézet élére, megosztván azonban bokros teendőit Iglói Szontagh Tamás kir. tanácsos aligazgatóval. A főgeológusok sorát Telegdi Roth Lajos és Halaváts Gyula főbányatanácsosok nyitják meg s utánuk a többiek, akik között fő-, osztály-, I. osztályu és II. osztályu geológusok, azonkívül fővegyész, ve-

gyészek, térképészek következnek a különböző állami rangsorozás szerint.

A külső munkatársak sorát Pallini Inkey Béla földbirtokos, a kiváló geológus nyitja meg s diszes gárdájukban ott látjuk a többek között Schafarik Ferenc műegyetemi tanárt és Nagysuri Böckh Hugó selmebányai tanárt, egykori boldogult igazgatóknak: Böckh Jánosnak a fiát.

A számos külső munkatárs nagyon megkönnyíti, de különösen gyorsítja a geológusok munkáját: az ország részletes földtani felvételét. E miatt dr. Lóczy Lajos igazgató a jövőben még több külső munkatársat óhajt alkalmazni.

A negyven éves forduló alkalmából emlékezünk meg azokról a geológusokról is, akik bár nem voltak vezető állásban, de buzgó munkássággal gyarapították a magyar föld ismeretét.

Lóczy igazgató a negyvenéves forduló idejére az intézet előadó termében megfesttette mindazoknak a képét, akik az intézetnek geológusai vagy külső munkatársai voltak. Hantken és Böckh igazgatók képei mellett ott látjuk Hofmann Károly dr. műegyetemi tanárnak a képét. Az 1891-ben elhunyt tudós az intézetnek első geológusa volt, nemcsak az időben, hanem alapos munkái révén is. Közéleben látjuk Pávay-Vajna Eleknek, a világlátott erdélyi mineralógusnak ősi székely arcát. A hirneves kutató a földtani intézetnek 1870—1874. között volt geológusa. Ugyancsak rövid ideig voltak az intézet kötelékében Gyulai Gaál Dénes, a magyaróvári gazdasági akadémia kitünő neveltje, valamint Primics György, az Erdélyrészi Érc-hegység páratlan szorgalmu kutatója, akit mint katonát a csatában, geológiai fölvételei közben ért a halál, a vadregényes Bihar egyik városkájában. Két neves tudós képe tekint még felénk. Az egyik Pethő Gyula, a Bihar hegység monografusa s a másik Staub Mór tanár, a híres botanikus. Hazánknak mindkettő elsörendü tudósa volt.

Bár bánatos szívvel nézzük elhunytjaink arcképsorozatát, de ilyen multtal büszkélkedő kartársak után, mégis reménynyel tekinthetünk a jövőbe.

Dr. Papp Károly
m. k. osztálygeológus.

A vasérckivitel.

A következő levelet vettük:

„Nemcsak a vasipar, hanem az ország egész ipara és közzgazdasága hálával tartozik azon igazságos és igazságában bátor cikkért, amelylyel „A Bánya“ a vasérckivitel veszedelmére rámutatott. De lesz-e eredménye e cikknek? Nem hangzik-e el ezen feljajdulás kiáltó szóként a pusztában? Nem-e kell attól tartanunk, hogy a fojtó füsttől nem látják az égő háztetőt?

Mert teljesen igazat mond a cikk. A legnagyobb veszély fenyegeti a hazai vasipart, oly veszély, amelyre,

ha bekövetkezik nincs orvoslás. Honnan vegyének majd vasműveink anyagot, ha kimerülnek vasérctelepeink? Mi az 700 millió q. vasérc? Hiszen, ha csupán a hazai művek állandó és évről-évre fokozatosabb szükségleteit tesszük gyakorlati számítás tárgyává, rettegéssel látjuk azt az időt, amidőn a hazai vasművek anyagzavarban fognak szenvedni. — Éppen ezért a legnagyobb erélyvel kell folytatni a most megkezdett akciót és nem szabad a tollat letenni mindaddig, amíg teljes sikert nem értünk el.“

Nem tesszük le a tollat, míg teljes sikert nem érünk el. Oly fontos közgazdasági érdekről van itt szó, hogy ha kell, országos mozgalmat kell a vasérkvitel megtiltása tárgyában megindítani. Első sorban a kereskedelmi és iparkamarák kötelessége, hogy e kérdéssel sürgősen foglalkozva, fölemeljék a kormánytól intó szavukat. És akcióba, erős akcióba kell lépni az Országos Iparegyesületnek, a Gyár-iparosok Országos Szövetségének, a Gépgyárosok Országos Egyesületének, a Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesületének — és utoljára hagyva a legelsőt: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek.

Mi feladatunkhoz képest, teljes erőnkől ébren tartjuk e mozgalmat és közgazdasági életünk legjobbjainak támogatásával, sikerre is vezetjük.

Krónika.

Üzlet.

Julius 1. Az amerikai *acéltröszt* három nagy olvasztót helyezett üzembe s ezzel termelését 82%-ra emelte. — A rajna-westfáli *nyersvas*-üzlet változatlan; a nagy versengés folytán a nagy olvasztók, melyek a mai árak mellett tartózkodtak a jövő évre szóló kötelesektől, feladták ezt az álláspontjukat, amit a vasöntők arra használnak fel, hogy 1910-re még alacsonyabb árak mellett kössenek le minél nagyobb tételeket. Öntőnyersvas ára: I. oszt. 57—50 Mk., III. oszt. 56—58 Mk. Hámatit 57—60 Mk. Bessemer-nyersvas 59—60 Mk.

Julius 2. A *cardiffi szenek* ára, mely a, fenyegető sztrájk hatása alatt igen emelkedett, e veszedelem elhárításával ismét alább száll. — A cseh *barnaszén* piac változatlan s a termelés a tavalyi arányokat mutatja. A német gázgyárak ugyan erősen csökkenítették rendeléseiket, de a cukorgyárak szállítási ellensúlyozzák ezt. — A hazai *vaspiac* csendes; a vastartók kereslete kielégítő. Az árak 100 kg.-ként: rudvas 19.60 K, vasgerenda 23.80 K, durvalemezek 24.50—27 K, vasöntvények 25—K, sodrony 28.50 K, nyersvas 10.25—11.50 K, tükörvas 12—K. — Az amerikai *vaspiac* az északi öntőnyersvas kereslete nyugodtabbá lett, készáruban és az acélpiacon a helyzet egészséges. Az árak emelkedő irányzatot mutatnak. — A düsseldorfi áru-tőzsdén a *nyersvas* árát ismét leszállították.

Julius 3. Dernburg német gyarmatügyi államtitkár a délnémet-afrikai *gvémánt*-mezőket egy milliárd márkára becsüli. — Ausztriában *rudvasban* és *durvalemezekben* az üzlet igen vontatott, bár az árak leszállítása a Németbirodalomból jövő bevitelnek gátat vetett. — A galíciai *nafta* területen építendő rezervoárok biztosítása céljából a belföldi biztosító társulatokkal az építés módjára nézve is megállapodás jött létre Angol biztosító társulat is ajánkozott, de a biztosítást beiföldiek kapják.

Julius 4. Fémáraink: *vörösréz*-tömbök 152 K, lemez 189 K, huzal 185 K, cső 215 K; *sárgaréz*-lemez 165 K, cső 183 K; cinn 340—344 K, ólom 40—41 K,

cink 54—60 K, antimon regulus 72 K. — A rajna-westfáli *vaspiac* azt tartják, hogy az árak még nem érték el a legmélyebb színvonalat, noha készgyártmányokban a művek foglalkoztatása kielégítő, bár nem mindenütt a rudvas és lemezek szállítására egyes művek 4—5 heti határidőt kötnek ki. Az A-termékekben a helyzet még mindig nem jó.

Julius 5. Chemnitzben Sächsische Metall-Brikett-Weiße cég alatt a *Rónay*-féle magas nyomású sajtólásra szóló szabadalmak kihasználására betéti társaság alakult. — A *francia vaspiac* helyzete még aránylag a legkedvezőbb, mert a rendelések fokozódnak s a foglalkoztatás ennek folytán kielégítő. A *belga* piacon nem mutatkozik javulás; készgyártmányokban alig van kereslet; legjobb még az üzlet sinekben és durvalemezekben.

Julius 6. A szász vasutak kimutatásából kitűnik, hogy a német *barnaszén* és brikettek kezdik kiszorítani Szászországból a cseh barnaszéneket — A *vörösréz* ára Londonban június 30-án 54 font 17 sh. 6 d, május 29-én 60 sh. 6 d., 1908. június 30-án 56 font 12 sh. 6 d. volt.

Julius 7. A *kokszt* termelő német vegyes művek és a tiszta szénművek közt differenciák vannak a kokszt árának leszállítása körül s valószínű, hogy az a tonnánként 2 Mk-t nem fogja elérni. — A Hohenlohe-művek Galicia határán, orosz területen *vasércbányát* nyitottak.

Julius 8. Pécsváradon fölkatatott *köszenterületek* művelésére 10—12 millió kor. alapítkével részvénytársaság van alakulóban. — Trinidad szigetén két társulatnak a múlt év óta folytatott kutatásai a sziget délnyugati részén sokat ígérő *petroleum*-területeket tártak föl.

Julius 9. Londonban az *aluminium* ára 57 fontról 58-ra emelkedett. — A cseh *barnaszén* vidék elszállítására az év első felében 72.806 waggonnal maradt el a múlt esztendei mögött.

Julius 10. Bátyun egy galíciai cég *petroleum*-finomítót állít. — A tamásfalvi *szénbánya* Töltelkéig sodronykötél-pályát épít. — A galíciai *petroleum*-termelés érdekében folyó akció már termi gyümölcsseit: a nyersolaj ára rohamosan 1.68 K-ig emelkedett, tehát csaknem kétszeresére.

Julius 11. A német szénzsidikus a *kokszt* árát 1.5 Mk-val szállította le csupán; többi árakat, míg a kocszólásra való szenet is érintetlenül hagyta, ami nagy visszatétést szült. A kiviteli praemiákat is fentartotta, csupán a nyersvasnál emelte 1.5 Mk-val.

Julius 12. Az angol *vastartó-kartell* a kínai kivitelre szóló praemiát tonnánként 6 sh.-ről 9 sh.-re emelte. — Az amerikai vasutak összesen 220.000 t. *sint* rendeltek s az acéltröszt Argentínából is kapott 50.000 t sinre megrendelést.

Julius 13. Németországban a galíciai *petroleum* erősen szorongatja az amerikai, melylyel minőségre vetekszik. Az év öt első hónapjában 20.585 t-val többet vittek be belőle, mint tavaly ugyanezen időben s ez a többlet egészen az amerikai rovására ment. — A zernesti *arany-ezüst*-bánya eladása iránt a tulajdonos tárgyalásokat folytat.

Julius 14. A suezai öböl délnyugati részén az Egyptian Oil Trust Ltd. kiadós *petroleum* területet fedezett fel. — Coloradoba, Greeley mellett a Harriman-féle Union Pacific-vasut nagy *acél*- és *hengerművek* építését tervezi acélsinek s egyéb vasuti felszerelések gyártására. — Londonban a *rézbánya* értékek esése folytán a *vörösréz* ára is esett; készületben 58¹/₁₆ font st., három óra 58³/₄ font. Cinn 131.5, illetőleg 133 font. — Az amerikai független *acél*-művek készgyártmányok árát tonnánként 1 dollárral emelték. Az acéltröszt legközelebb követni fogja a példát.

Julius 15. Salgótarjánban 30 m.-nyira a külszín alatt széntelepet fűdöztek föl, mely külfejtésre alkalmas.

Vállalatok.

Julius 1. A Wiener Bankverein a *Clotildenhütte* részvényeit a bécsi börzén jegyeztette.

Julius 2. A konstanzi Holzverkohlungs-Industrie A. G. mely a *resicai* hasonló vállalatot és a perecsenyi és fiumei vegyészeti gyárakat is alapította s vezeti, 10% osztalékot fizet a 10 millió Mk. alaptőkére (8%). — A Raky-féle orosz furótársaság a Krimi-félszigeten, Keres mellett *petroleum* területet tárt fel.

Julius 3. A *Freistädter Stahl* u. *Eisen-werke* A.-G., mely 3 millió kor. alaptőkével alakult s most fejezte be első üzletét, osztalékot nem adhat, mert csak 26,2/4 korona tiszta nyereséget ért el.

Julius 5. A *Donnersmarkhütte* 2,522.400 Mk. névértékű új részvényt bocsájt ki 130% árfolyamon.

Julius 7. A francia *Raky-furótársaság* nem ad osztalékot (10 frk.).

Julius 8. A *Hohenloherwerke* A.-G. 8 millió márkával emeli az alaptőkét s 160%-os árfolyamon bocsájtja ki az új részvényeket.

Julius 9. A milanoi Terni vas- és acélmű alapítókéjét 18 millió líráról 22 millióra emeli.

Julius 10. Az amerikai acéltröszttel kartellben álló *Southern Iron & Steel Co.* részvényeit a londoni börzén bevezették.

Julius 12. A kővárvidéki *köszénbánya* r. t. tárgyalásokat folytatott a délmagyarországi *köszénbánya* r. t. tolnaváraljai szénbányának megvétele iránt, de eredmény nélkül.

Egyesülés.

Julius 1. Missisipi állam ügyészsége újabb akciót indított a *Standard Oil Co.* ellen s üzleti működésének betiltására és 11 millió doilár pénzbüntetés kirovására tett javaslatot. — A *kálisindikatus* volt bányák — Sollstedt és Aschersleben, a Schmidtmannek befolyása alatt álló két mű kivételével — 1910. január 1-től számított öt évre szindikatus alakítottak, melyhez bizonyos fölvevések bekövetkeztével az említett két mű s ez esetben a többi bánya is csatlakozni kész.

Julius 3. A Svéd vidéki *vasművek* kartelljét nem mondták föl s így fennállása 1910-ig biztosítva van.

Julius 4. A meczenzfi egyesült *kapa- és áso* gyárak központi irodája Meczenzfen megkezdte működését. — a délnémetalfrikai *gyémánt* előfordulásra jellemző, hogy A De Beers társaság ajánlatot tett a gyatmatügyi hivatalnak *árkartell* kötésére, Dernburg államiutkár azonban nem fogadta azt el, mert azt tartja, hogy ő diktálhatja majd az árakat.

Julius 5. Német bankok állítólag számos amerikai *vas-, acél- és rézműre* befolyást biztosítottak maguknak, a független acélműveket és hajózási vállalatokat a nagy tavakon új tröszttel készülnek egyesíteni, hogy az acéltröszttel versenyezzenek.

Julius 6. A *kálisindikatus* létrejöttét akadályozó Sollstedt-csoport amerikai üzleteinek megnehezítésére a német birodalmi gyűlés kivüli vámot készűl kivetni a káli sókra és gyártmányokra, a melynek beszedését azonban abban az esetben, ha az összes bányák belépnek a kálisindikatusba fölfüggesztenék.

Julius 7. Az Independent Fertilizer Co. meghiusultával új egyesülés jött létre Amerikában, amely megveszi a Sollstedt-kálbányát, a buffaloi műtrágyagyárat és Internationál Agricultural Co. alatt a két műtrágyatrösztől és a kálisindikatustól függetlenül fog eljárni.

Julius 8. Végre megegyezés jött létre, melynek értelmében a *kálisindikatus* megújítása öt esztendőre biztosítva van. A július 29-én tartandó közgyűlés fogja az új szerződést jóváhagyni. — Az Oberschlesische *Stahlwerksgesellschaft* felmondása formális okokból meg-

történt, de kétségtelen, hogy az év végéig, amikor lejár, megfogják újítani.

Julius 9. Az összes *káliszművek* elvileg hozzájárultak a kálisindikatus megújításához. A szerződés megállapítására július 23-án gyűlnek össze újra.

Julius 10. A csilei *salétrom*-termelők 71%-a elfogadta a részére megállapított quótát s így a március végén lejárt kartell megújítása biztosítottnak tekinthető.

Julius 14. Az amerikai *acéltröszt* az osztalékot 4%-ra készűl fölemelni.

Julius 15. Párisban legközelebb tárgyalni fognak az *aluminium*-művek a kartell megkötése tárgyában.

(Folytatjuk.)

✂ HAZAI HIREK ✂

A szén- és naphaszállítás kérdése. Ez a régóta vajudó kérdés jutott most dűlőre a kereskedelemügyi minisztériumban s már itt jelezzük, hogy ez a döntés teljesen fedi azt az álláspontot, amelyet A Bányák« ebben a kérdésben elfoglalt. A Gyárparosok Országos Szövetsége és a Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete tudva-levően félirattal fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, kérve, hogy a tarifareform alkalmával vegye egy kalap alá a hazai és külföldi szenet és ne nehezítse meg a külföldi szénnek hazánkban való terfoglalását azzal, hogy a külföldi szénre drágább fuvardíjtételt alkalmaztat. Együttal azt is kérték az érdekeltek, hogy a külföldről behozott napha szállítására nézve tartsa továbbra is érvényben a fuvardíjkedvezményt. Annak idején részletesen kifejtették, hogy ezeknek a kívánságoknak a teljesítése megnehezítené az amugy is sok bajjal küzkűdű hazai szénipar helyzetét s csak elősegítené az idegen szén és naphatermékek fogyasztásának emelkedését. A kereskedelemügyi miniszter úgy döntött ebben a kérdésben, hogy az érdekeltek kívánságát visszautasította. Az erre vonatkozó miniszteri leirat szűszerint a következő:

Folyó évi április 9-én 1805. és május 17-én 2288. szám alatt kelt beadványaira értesitem az egyesületet, miszerint fontos közgazdasági érdek fűződik ahhoz, hogy a csekélyebb hőértékű hazai szén a belföldi fogyasztási piacokon a nagyobb hőértékű és drágább külföldi szénnek a versenyével sikeresen megkűzdhessen, különösen amikor a hazai szénbányaipar a termelés fokozásával arra törekszik, hogy a szénbeszerzés tekintetében minden igénynek megfelelő helyzetűt teremtsen, az országban.

Emez érdekek szem előtt tartása mellett, minthogy az idegen szén versenyének ellensulyozására a dijszabási disparitás bizonyos mértékig alkalmas eszköznek mutatkozik, a hazai és külföldi szén vasuti díjtételeinek kért egyenlűsítését, kilátásba nem vehetem és pedig annál kevésbé, mivel ha a mostaninál sokkalta kedvezűtlenebb szénbeszerzési viszonyok közt az osztrák és a porosz köszén után a m. kir. államvasutak vonalain drágább dijszámítás alkalmaztatott, mint a hazai szén után, akkor nem látom megokoltnak, hogy hazai széntermelésűnk állandó emelkedése mellett a dijszabási helyzet a versenyzű idegen szénre nézve kedvezűbbé tétessék azáltal, hogy díjtételei a hazai szénre érvényes díjtételekkel egyenlűsítetnek. Egyébiránt a hazai ipar a

m. kir. államvasutak új széntarifájában kellő ki-néleltben fog részesülni, amennyiben a hazai barnaszénre csak igen csekély mértékben emeltetnek a díjtételek s a 100 kilométernél beálló csekély díjemelés mint maximális emelés a nagyobb távolságokra is változatlanul ugyanaz marad. Azt a további kérelmét, hogy a Gácsországból tüzelési célokra szállítandó nyers petroleumra a m. kir. államvasutak vonalain f. é. december hó végéig terjedő érvényességgel engedélyezett s a „C“ osztály díjtételeinek alkalmazásában álló díjkedvezmény állandósítsassék — szintén nem találom teljesíthetőnek, egyrészt, mert a szénbeszerzési viszonyok folytonos javulása következtében mindinkább elenyészik az ok arra nézve, hogy a fentemlített s kezdettől fogva csak a szénhiány idejére ideiglenes jelleggel engedélyezett szállítási díjkedvezmény továbbra is fenntartassék, másrészt mert az egyesület idevonatkozó érvelésével szemben áll az a körülmény, melynél fogva a díjkedvezmény egymagában elégendő alapot nem nyújt a petroleumfűtési rendszerre való áttérés céljából szükséges befektetések költségeinek fedezésére, ha egyúttal a nyersolaj jelenlegi olcsósága, ami sokkal fontosabb, a jövőre szintén nem biztosított, ami azonban a dolog természeténél fogva ki van zárva.

Kitüntetés. A király *Schandl* Vilmos nyugberezett zalatnai kchóintézőnek sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök az állami szénbányaszatnál alkalmazott tisztviselők egyesített létszámában a VII. fizetési osztály 3. fokozatába *Tischler* Aladár, *Szilágyi* Géza és *Stibor* Antal pénzügyi számvizsgálót könyvelővé nevezte ki.

Új bányahivatali főnök Felsőbányán. A m. kir. pénzügyminiszter *Bradofka* Frigyes bányatanácsost Szélnaknáról Felsőbányára helyezte át bányahivatali főnök minőségében.

Új központi elektromos erőtelep létesítése Erdélyben. Szolnok-Doboka vármegyében a Szamos folyó partján s szemben a désaknai völgytorkolatával Kornis Károly gróf, mint a hazafiságáról s kitűnő gazdálkodásáról megyeszerte ismeretes, néhai Kornis Viktornak méltó jogutódja, egy a modern technika legújabb vívmányaival felszerelendő központi villamos erőtelepet létesít, mely a Szamos vizerejének kellő kihasználásával első sorban Dés és Szamosujvár szomszédvárosok kulturális s közigazgatási állapotainak gyökeres átalakulására s hathatós előmordítására hivatottnak látszik. A gróf, ki az erdélyi főúri körökben tudásáról, a közélet szükségletei iránti érdeklődéséről s buzgó tevékenységéről már is ismeretes, eme legújabb alkotásával egy oly erőtelepet létesít, mely a nevezett két város közvilágításán kívül a vidék kisebbszerű iparágai erőszükségleteinek fedezésére is hivatott, bőven rendelkező erőfeleslegével pedig még a szomszéd völgyben telepített désaknai sóbányamű villamos erőszükségletének fedezésére is képes. A désaknai sóbányaműnek elektromos erőátviteli aknátszállításának, vízvezetésének s központi világításának berendezése ugyanis már is a kivitelhez közeledik s a

folyó évben feltétlenül kezdetét veszi. A Kornis Károly gróf elnölete alatt „Szentbenedeki Elektromos Művek Részvénytársaság“ címe alatt a kereskedelmi cégek jegyzékébe bejegyeztetett s 1,200.000 korona részvénytőkével megalakult vállalat ugyanis jelzett feladatain kívül a szomszédos sóbányamű évi 100—120 ezer kilowattóra tehető erőszükségletének kielégítését is működési körébe bevonni akarja, ami egy, a bányánál tervezett három 40 HP Lietzenmayer motorral felszerelendő erőtelepnek, mint tartaléktelepnek létesítésének esetén kivihetőnek látszik, annál is inkább, mivel a közvilágításban maga a désaknai község is 20 iv- s 200 izzólámpával részesedni akar. A Szamos partján egy négyszáz lőerejű turbinával s ugyanolyan erejű négy hengerű Lietzenmayer nyersolajmotorral felszerelendő erőtelep, illetőleg a folyó szélességét átszelő betonvizgát és egy kilométer hosszú erővízárok munkálatainak ünnepélyes alapkövetétele, a vármegye, a bányakincstár, a két város képviselői s összes hivatalfőnökei, a polgárság és kisiparososztály képviselője jelenlétében e hó 18-án történt meg, a megkezdett munkák kivitelének határideje pedig egy évre állapított meg. Az új vállalat, melynek élén *Kornis* Károly grófon kívül többi között a villamos berendezések terén szaktudásáról ismeretes dr. *Hoór* Tempis Mór ny. rk. műegyetemi tanár, *Stromszky* Sándor a Magyar Siemens-Schücker Művek villamossági r.-t. ügyvezető igazgatója, *Steller* Antal főmérnök, szóval elsőrendű tudásukról, vasakaraturkról s buzgóságukról ismeretes szaktekintélyek állnak, a legjobb sikernek néz elébe, miért is működésének megkezdését feszült figyelemmel várjuk.

A főhercegi uradalom aranyat mosat. *Holicska* Imre bányamérnök bényi lakos a kisjenői főherceg uradalom képviselőjében az iránt folyamodott Esztergom vármegye alispánjához, hogy részére, a Garam folyó medrében Bény és Kéménd községek határában tervezett aranymosások céljából a Garam mentén foganatosítandó felvételi munkálatokra előmunkálati engedély adassék. A vármegye alispánja a kért előmunkálati engedélyt augusztus 1-től az év végéig terjedő időre megadta.

Bányászsztrájkok 1907-ben. Az 1907. évről szóló sztrájk-statisztika, melybe ebben az esztendőben vettük föl először a bányászatot és kohászatot, most jelen meg s belőle vesszük az alábbi adatokat: A bányászati sztrájkokra vonatkozó adatgyűjtés első évében, a jelentés 16 sztrájk esetéről számol be, melyek összesen 28 bánya vagy kohóvállalatot érintettek. E vállalatok 11.253 főre rugó munkáslétszámából 6470 munkás (57,5 százalék) lépett sztrájkba s ezenkívül a sztrájk folytán 438 munkás volt kénytelen a munkát beszüntetni. A sztrájk esetek tulnyomó része 13, (81,3 százalék) a kőszén- és barnaszén-bányászat körében fordult elő. Ebben az üzemben 19 ipartelepen 6047 munkás sztrájkolt és 416 munkás kénytelenségből nem dolgozott. A vasbányászat körében egy sztrájkról van tudomásunk 367 munkással, vaskohászat terén pedig 2 sztrájkban 56 munkás vett részt. A bányászati és kohászati sztrájkok következtében a szünetelők 33.431 munkanapot és 119.218 korona munkabért vesztek. A teljes sztrájkok száma 7-et tett, összesen 2529 szünetelővel. A bányászati és kohászati üzem sajátos jellegénél fogva a sztrájk-

kolók egy része egyéb veszteséget is szenvedett, például a végleg elbocsátott munkások közül 191 elvesztette társasági részét, 4 munkást pedig a vállalat tulajdonában lévő munkásházakból kilakoltattak. A terület megoszlást tekintve, 6—6 sztrájk esett a Duna jobbpartján és a Tisza jobbpartján, e két országrészre esik tehát a bányászati és kohászati sztrájkok 75 százaléka. A nagyobb sztrájkok azonban a Duna jobbpartján voltak. (Pécs), hol 4541 szünetelő 25.883 munkanapot és 94.037 korona munkabért veszítettek.

A Nagymási-Mindszent-Bányatársulat fejlesztéséről: július 11-iki számunkban megjelent közleményünkre a következőket írják nekünk: A bányatársulat május 2-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy tekintettel nagyobb arányú feltárásaira, kül- és belföldi szakértők véleményére (Witkowitz Eisenwerke részéről Hönisch igazgató és Bartonec bányatanácsos, Böck Hugó bányatanácsos, L. Kessler London) a nagy üzemhez szükséges tőke beszerzése céljából bányarészvényeit az Általános Bányatörvény 140. szakasza alapján egyenként száz egyenlő részre osztva 100 korona egységre, hatszázezer korona erejéig jegyzés alá bocsátja. Elhatározta, hogy igazgatóságot és felügyelőbizottságot szervez s alapszabályait ily értelemben módosítja. A társulat igazgatóságának a tagjai a következők: gróf Teleky Géza v. b. t. t. elnök, báró Gerliczy Ferenc nagybirtokos, gróf Korniss Károly, gróf Lónyay Gábor cs. és kir. kamarás, nagybirtokos, gróf Teleki Pál orsz. képviselő. Katona Béla közgazdasági író, Thaisz Péter, dr. Böckh Hugó bányatanácsos, főiskolai tanár, és dr. Király Ernő vezérigazgató.

A „Bosnia“ bányavállalatnál, amely az osztrák földhitelintézet tulajdona és amelynek Boszniában és Romániában vannak vas-, réz- és kőszénbányatelepei, a vezetésben változások történtek. A hatalmas bányavállalat elnöke, Tauszig Tivadar lovag, az osztrák földhitelintézet kormányzója lemondott állásáról. Helyébe Deutsch Gyula, a földhitelintézet igazgatója lépett, aki régebben a Magyar Cukoripar R.-t.-nak volt a vezérigazgatója.

A nagybáródi bányavasút meghosszabbítása és a Muszkavölgyi keskeny nyomtávú iparvasút létesítése céljából a nagybáródi erdőkitermelési részvénytársaság közgazgatási bejárást kérelmezett, mely folyó hó 12-én tartatott meg. Finály Lajos vasuti és hajózási felügyelő vezetése mellett. Tervbe van véve a bányavasutnak helyi érdekűvé való átalakítása is; az erre vonatkozó tervek most készülnek.

Cementáru- és aszbesztpalagyár Kaposvárott. Borovitz Manó vállalkozó Kaposvárott cementáru- és aszbesztpalagyárt akar létesíteni. A városi tanács elhatározta, hogy a gyár részére egy 3098 öles telket ad, ha a gyár legalább 10 évig fennáll és évente legalább 200.000 négyzetméter fedőanyagot termel, míg ellenkező esetben csak 20.000 koronáért engedni át a telket.

A Rimamurány-Salgótarjáni vasmű r.-t. sajónémeti vízműtelepe. Borsod vármegye közgazgatási bizottsága Kubik Béla főispán elnöklete alatt tartott rendes havi ülésén foglalkozott a Rimamurány-Salgótarjáni vasmű r.-t.-nak Sajónémeti mellett felállított víz-

műtelepének vízhasználati jogával. Ez a társaság ugyanis a Sajóból ózdi telepére vizet akart bevezetni, evégből Sajónémeti mellett vízműtelepet létesített, amelylyel másodpercenként 100 liter vizet vezetett be a telepre. A megtartott helyszíni és vízjogi tárgyalás alkalmával az érdekeltek a vízhasználat, illetve az engedély-okirat kiadása ellen nem tiltakoztak, csupán kártérítési igényeiket tartották fenn. Ennek alapján dr. Tarnay Gyula az engedély-okiratot kiadta. A barcikai, berentei és sajószentpéteri vízimalom-tulajdonosok most utólag kifogásolják az engedély-okirat kiadását, jöllehet annak idején abba belenyugodtak és föllebbezték a közigazgatási bizottsághoz. A közigazgatási bizottság e föllebbezéseket elutasította és az engedély-okirat kiadását elrendelte.

Ujabb sztrájk a brennbergi bányában. A Sopron közelében levő szénbánya munkásai ismét beszüntették a munkát. A sztrájk oka, hogy két csillést megrendszabályozott az igazgatóság. A két munkással szolidaritást vállaltak az összes munkások, kik abban a nézetben vannak, hogy a csilléseken jogtalanság esett. A sztrájkoló munkások, mintegy 600-an, a ritzingi határban gyülekeztek. Az igazgatósághoz megbízottakat nem küldöttek. A sztrájkról jelentést tett az igazgatóság a soproni rendőrségnek és a bányatulajdonos városnak. Rövid idő óta ez már harmadikban történik meg, hogy a brennbergi bánya munkásai sztrájkba léptek.

A Féművek és felszerelési gyárnak Szentendren és Pottendorfban van kohószerelési cikkek gyára. A két gyár közül a pottendorfi, mely a szentendreinek a fióktelepe, nem válhatott be, mert a vállalat igazgatósága a pottendorfi fióktelepet felosztalta, illetve eladja. A részvénytársaság igazgatósága ezt a szándékát az e hónap 25-ikére összehívott rendkívüli közgyűlés elé terjeszti. A vállalatnak 300.000 korona a részvényekéje.

A Wünsch Róbert agyag és cementárugyár r.-t. Besztercebányán elhatározta a vállalat felszámolását. A felszámolást és a felszámolókat neveit most tudomául vette a besztercebányai törvényszék is.

Kőolajfinomítógyár Bányuban. Hír szerint a bányui vasútállomáson egy galíciai cég petróleumfinomítót létesít.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák a június hó 27-étől július 3-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 10.262 kocsirakomány szenet adtak fel, 1696 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 611 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (június 28-tól július 4-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1710 vasuti kocsit raktak meg; 283 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A világ arany- és ezüsttermelése Amerika felfedezése óta. Az arany képezi az egész világ forgalmi- és csereérték-mérőjét és ez okból érdekes tudni, hogy Amerika felfedezése óta a mai napig az egész világ arany- és ezüsttermelése 133 milliárd koronát tett ki. Hová lett ez a temérdek kincs? Mert természetes, hogy csak részben, kis részben van meg. Egy része pénzé

veredett, egy része fényüzési tárgyakká gyártott, a legnagyobb része pedig elveszett. Csak azt a mennyiséget és értéket ismerhetjük, amely a világ összes bankjaiban rendelkezésre áll és ez kereken 50 milliárd koronára rug. Ez az 50 milliárd nagy átlagban a következőleg oszlik meg: Az Egyesült Államok 11 milliárd, Franciaország 7, Németország 6, Oroszország 5, Anglia 3, Ausztria-Magyarország 2, Olaszország 1, a világ többi országai 15 milliárd. Amerika látszik tehát a leggazdagabbnak. De ha az illető országok arany- és ezüstgazdagságát a lakosság száma szerint osztjuk fel, azt látjuk, hogy minden franciára jut 170 korona, minden amerikai polgárra 134 koronára, minden németre 103 és minden magyarra 42 korona.

A francia bányák államosításáról szóló törvényjavaslatot tárgyal ezidő szerint a francia kamara. Erre az intézkedésre főleg az az aggodalom adott okot, hogy újabb időben német és belga társulatok nagy területeket foglaltak le Lotharingia francia részében, az u. n. minettvidéken s attól tartanak, hogy a vasércet iránt mutatkozó nagy kereslet mellett Franciaország nemzeti vezértartaléka előbb-utóbb idegen kezekbe kerül. Valószínű, hogy az államosítás az üzemben levő bányákat nem fogja érinteni, mert azok megváltozásához mérhetlen tőke kellene, hanem csupán a még művelés alatt nem álló szén- és ércterületeket fogja a törvény az állam részére lekötöni, mint ahogy Németországban rezerválták a szenet és a kálit s Ausztriában készütnék az ásványszenet fenntartani.

✂ TALÁLTMÁNYOK ✂

Eljárás az aranyból való elektromos kiválasztására. Igen érdekes és az aranybányászatra nagy fontossággal bíró találmányról van szó. Egy milanoi fogorvos kitalálta annak a módját, hogy miképpen lehet az aranyat a zuzott ércből vagy homokból igen olcsón és tökéletesen kiválasztani elektromos uton. A hír szerint a találmány minden mosást fölszíegessé tesz; a készülékbe ömlő homok és arany keverék tökéletesen szétkülönül, úgy hogy az egyik oldalon az arany, a másikon a homok rakodik le. Őt löőrő segítségével másodpercenként egy kilogram, 24 óra alatt tehát összesen 90.000 kg. aranytartalmu homok dolgozható fel — állítólag oly tökéletesen, hogy a legkisebb, csakis nagyító üveg alatt látható aranylemezek is kiválnak, aranyban tehát semmi veszteség sem volna. Bővebb adatok hiányában kissé bajos egy ilyen szerkezetet elképzelni; mágneses szeparálásról semmi esetre sem lehet szó, mert hiszen a mágnes sem az aranyat, sem a homokot nem vonzza. Szabadalmi hivatalunkban is hiába kerestük a milanoi fogorvos találmányát, már pedig valószínű, hogy sietve bejelentette volna, ha ily fontos és nagyértékű felfedezést tesz. De találtunk egy másik találmányt, a melyet egy amerikai cég jelentett be s amely mégis igazolni látszik az olasz találmányt. A bejelentés címe: eljárás és készülék keverékben lévő testeknek elektromosság segítségével

való szétválasztására. A szétválasztás elektromos (nem mágneses) uton történik s a keverék alkotórészeinek különböző elektromos vezetőképességén alapszik.

Ha elektromos töltés hat por alakú keverékre a különböző vezetőképességű részecskék, különféleképpen reagálnak a kapott töltésre, asszerint, hogy mennyi időre van szükségük egy meghatározott töltés felvételére. Ezáltal a részecskék mozgásában oly különbségek idézhetőek elő, amelyek a különböző helyre való szállításukat illetve, külön összegyűjtésüket teszik lehetővé. A gyakorlati kivitelnél a szétválasztandó anyagot egy oly elektromos mezőn vezetik keresztül, amelynek egyik részében sugárzó, másik részében pedig statikus feszültség uralkodik.

Valószínű, hogy a milanoi fogorvos színtén ilyen uton-módon akarja az aranyat és homokot szétválasztani.

A vilamos szétválasztógép a mi aranymosóinknak is megfizethetetlen szolgálatot tenné. Folyóvízeink — köztük a Mura és a Dráva — nagy mennyiségben tartalmaznak aranyat, ez azonban lemezes és oly finom, hogy az eddigi mosógépekkel nem mutatkozott gazdaságosnak a nagyüzemi mosás.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

A bányászat faipar szükséglete. A bányászat, a bányaművelés és a bányaipar a fatermékek anyagának technikai felhasználását nem nélkülözheti. Ismételtlen próbálkoztak újabb időben vasszerkezetek beállításával ám a vas a tárnák mélyében sokkaltá inkább ki van téve vasemésztő káros külsőhatásoknak, mint odafont a szabad levegőn; így tehát a bányabelépítményeknél a faanyag ugyszólván pótolhatatlan. A bányászat céljaira évenként felhasznált faanyag nagyságáról a statisztika érdekes adatokat szolgáltat. Ha ugyanis egymagában csupán a szénbányászatot vesszük, egy tonna kibányászott szén feltárásánál 0.031 köbméter faanyag nyer a lárnafalak alátámasztásánál felhasználást. Ha a föld évi kőszéntermelését 150 millió tonnára becsüljük, megfelel ez 4.6 millió köbméter faanyag felhasználásának. Ennek a rengeteg anyagnak tetemes %-ka kerül évente megújítás, kicserélés alá. Az érc és sóbányászat üzem alatt álló tárnáinál, a bányászat faanyagban az üzemszerkezethez több mint 5 millió köbméter fát használ évente. Egyes bányatelepek külépítményeinél, úgy az egyes tárnákba vezetett bányaiparvasutak testénél felhasznált faalkatrészek, főként talpfák anyaga az 5 millió köbméter faanyagba nincs is beszámítva. Bizvást 1 millió köbmétert meghaladó fakészleteket írhatunk tehát külön célra. Nagy mennyiségű fát használ el a bányászattal kapcsolatos kohászat is. A kohászat a zuzóművek érc-törő szerkezetét állandóan faanyagból kénytelen előállítani; legalább vázában és főalkatrészeiben. Az ércfeldolgozó műhelyek gépeinél, épen csak közvetlenül a

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kioszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hitese szabadalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., ESKÜ-UT 3.**
Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. **Telefon 89—22.**
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209. (B. 29/99)

vágó, fűrő, ráspolyozó, fűrészelő és csiszoló szerkezetek azok az egyes alkatrészek, amelyeket a vas és az acél szolgáltat. A gépszerkezetek egyéb alkatrészeinek túlnyomó többsége fából készül. A bányaiiparvállalatok vízművei, hajtó és forgató kerekei kizárólag fából valók. A vizes elemekben a vasalkatrészek e célnak egyáltalán meg nem felelnének. Még dörzslékező készülékeknél is a fa, elszigetelő anyagánál fogva jelentős szolgáltatásokat tesz; éppen ezért a bányászati körében alkalmazott elektromos erőátvitel terén is csak úgy érvényesül a fa, mint a bányaiiparvállalatok villamos ivlámpáinak árboc-tartóinál s általában több villamos erőre berendezett bányaműkészülék külső és belső szerkezeteinek vázainál egyaránt. — Gy. Gy. K.

Kőbányabérbeadás. A nagyvárad—belényes—vas-kohi vasút r.-t. vasutvonalára belényes—örvényesi kitérő rakodója mellett fekvő, közúttal, rakodósíkkal, görpályával és gőzkocsikkal felszerelt kőbányát, amelyben 1908. év folyamán mintegy 3000 vagon kő és zuzott kavics termelődött, 1910. január 1-től kezdődő 5 évre, esetleg hosszabb időre is haszonbérbe adja. Az ajánlatok az öt évi haszonbéri összeg 10%-ának megfelelő óvadékkal ellátva augusztus 15-ig adandók be nevezett vasút ügyvezető igazgatóságánál (Nagyvárad, Lukács Gyula-u. 8.), amelyek ugyanott augusztus 19-én délelőtt 10 órakor fognak felbontatni.

Kőszén és pirszén szállítására hirdet pályázatot a honvédelmi miniszter. A szükséges mennyiség 800 métermázsa pirszén és 3000 métermázsa kőszén. Ajánlati határidő július 31.

1100 métermázsa rostált kockakőszén szállítására hirdet pályázatot a budapesti m. kir. dohányjövődék központi igazgatósága. Határidő augusztus 15.

Megkövesítő festék

„SAXOGÉN“

az egyedüli szer, mely a levegő vagy kémiai befolyástól teljesen mentessé teszi, a kő, téglá, cement, mész, fa vagy érczet stb., habár azok a szabadban vagy vízben vannak is. Nedves vagy salétromos falazatokat, lakásokat teljesen és tartósan szárazzá teszi a

megkövesítő festék „SAXOGÉN“.

Nedves diszítések nem szükséges levakartatni; elegendő, ha azt 2-3-szor befestjük, mi teljesen megfelel az állandóan szárazzá maradásnak. 1 kg. megkövesítő festék „SAXOGÉN“ 6-7m² bemázolásra elegendő. Ezért a legjobb és legolcsóbb szer nedves lakások szárazzá tételére. Legjobb fedőanyag párkányzatok (Facade) részére, melyek leginkább vannak kitéve a zivataroknak. Elhibázhatatlan és verseny nélkül áll a vas elrozsdásodása ellen, a nélkül, hogy azt gyakrabban kellene bemázolni. Legjobb óvszer a fa rothadása ellen, a fát nem szükséges carbolineummal pácolni. A megkövesítő festék „SAXOGÉN“ egyedül valódi csak

WEISKOPF FERENC-nél, Reichenberg,
Wiener-Strasse 69. — Utánzásoktól óvakodjunk.

Vizonteladók kérjenek különleges ajánlatot.

Próbaként 5 kilós csomagok 5 korona 20 fillér előzetes megküldése után küldetnek szét. Utánvételes küldemények csak 50 kilogrammos rendelésen felül eszközölhetnek, ezen aluli mennyiségnél az összeg előre küldendő be.

Olvasható és lehetőleg német levelezés kéretik.

(B. 84/49)

MÉLYFURÁSOK

legnagyobb mélységig, a legmesszebbmenő garanciával.

FURÓBERENDEZÉSEK GYÁRTÁSA

■■■■■■■■■■ mindenféle rendszerre, kézi és gépiüzemre. ■■■■■■■■■■

KÜLÖNLEGESSÉG:

„RAPID“ furókalapácsrendszer szabadalmazott magfuró rendszerünkkel kapcsolatban, automatikus magnyeréssel.

Saját szerkezetű, gyakorlatban kifűnően bevált

■■■■■ furómotorok. ■■■■■

Gázmotorok bármily célra.

Mélyfuró és Motórépítő Betéti Társaság

TRAUZZL ÉS TÁRSA

EZELŐTT: —

FAUCK & CO.

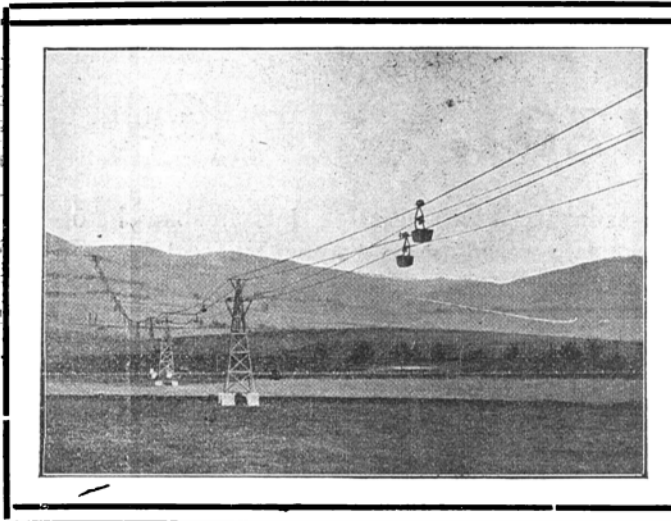
BUDAPEST, IX., ■■■■■■■■■■

WIEN, IV/2.,

ÜLLŐI-UT 25.

HEUGASSE 80.

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS, SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA

SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFFIELD

== ÉPÍT: ==

Sodronykötelpályákat, Vég nélküli kötél- és Koepe-Heckel rendszerű elektromos függővas- lánczovattatású szállító- szállító gépeket, vitlá- utakat minden teljesít- berendezéseket. Vag- kát, rakodóbe- ményre és nagyságban. gonrendező telepeket. rendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:

Gunszt és Székely

BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. * Telefon 161-34

HAZAI GYÁRTMÁNY!

(B. 16/11)

Schottola Ernő gyáros
Budapest, Váci-körút 13. és 53. sz.

Vizmentes ruhák bányamunkások részére, gummirozott szövetekekből.

Bányászkalapok	darabja	K 15.50
Bányásznadrágok		11.—
Bányászkalapok		3.60
Bányászcseklyák		2.60

(B. 117/32. II.) Elsőrendű minőség.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség 29575. III. szám. **PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.**

A m. kir. államvasutak Zimony állomáson a magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság hajóival érkező, valamint az ezekkel továbbítandó áruknak a vasuti kocsikba illetve vasuti kocsikból a hajóra való átrakási munkálatok végzésére ezen a nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az 1 korona bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak Zimony állomásán végzendő vízi átrakodási munkálatokra 29575. számhoz” felirattal ellátott borítékba zárt és lepecsételt, nemkülönböztetve a kellő okmányokkal (esetleg iparendély stb.) felszerelt ajánlatok 1909. évi október hó 1-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához (Budapest VIII., Kerepesi-ut 3. sz.) nyújtandók be.

Bánatpénz fejében pedig 500 azaz Ötszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban nevezett üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál 1909. évi október hó 9-ének déli 12 óráig leteendő.

Értékpapírok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tíz napnál nem régebbi árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni.

Szóban levő vízi átrakodásra vonatkozó feltételek ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Budapest. VIII., Kerepesi-ut 3. sz. II. emelet 59. ajtó), valamint Zimony állomás forgalmi irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételezzük, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A m. kir. államvasutak fentartják maguknak a jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül a felajánlott egység árakra, szabadon választhassanak.

Budapest, 1909. július hóban.

Az üzletvezetőség.

(B. 123/30)

(Utánnomást nem díjazunk.)

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulatorokkal ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29. (B. 69/34)

Leggyorsabb aknamélyítést

vizdus hegyirétegeken át, mindenféle mértékben végzek jótállás mellett. Saját kiviteli módszer. Költség megtakarítás.

Képviselő kerestetik.

Carl Etzrodt

Sangerhausen, Thüringia.

(B. 77/22)

ORENTEIN ÉS KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA:

GYÁR:

VI., Andrassy-ut 102.

Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítókorongok gyártása. Bányasinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 17/4/II)

Pályázat.

Az alulírott m. kir. kőszénbányahivatal a szénbányászati altisztek létszámában betöltendő 2 ellenőrző állásra évi Kettőezer (2000) korona fizetéssel természetbeni lakással és ezen esetben Egyszázhusz (120) korona fűtési átalánnyal vagy ennek hiányában Háromszázötven (350) K. lakpénzzel, ezennel pályázatot hirdet.

Kizárólag magyar honos és bányaiskolát végzett pályázóktól meghívántatik a szénbányaüzem úgy a feltárási, mint fejtési munkálatok körüli teljes és okmányszerűleg beigazolt gyakorlati jártasság, ezenkívül a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birása.

Az életkort, egészséges testalkatot, továbbá képzettséget, nyelvismeretet, erkölcsös életet és családi állapotot hitelesen igazoló bizonyítványokkal felszerelt, sajátkezűleg irt, a m. kir. állami szénbányák központi igazgatóságához címzett s egy (1) koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvények az előljáró hatóság illetőleg főispán vagy polgármester útján legkésőbb f. évi augusztus hó 10-ig ezen a m. kir. bányahivatalnál annál is inkább benyújtandók, mivel az elkésve érkezett, valamint a kellően fel nem szerelt pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak. A kinevezendő 2 ellenőrző köteles a bányatárspengztár tagjai közzé belépni s magát a társpengztári alapszabályoknak alávetni. Végül megjegyeztetik, hogy a magán pályázó egészségi állapotára vonatkozó orvosi bizonylat csak akkor vétetik tekintetbe, ha annak kiállítására közhatósági orvos által történt.

Bozovics, 1909. évi július hó 18-án.

M. kir. bányahivatal.

(B. 124/30)

ALAPITOTTÁK :
AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Sürgőnyczim „Noris“

ENGEL KÁROLY

CÉGTULAJDONOS :

ALAPITOTTÁK :
AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Telefon-szám 12—36

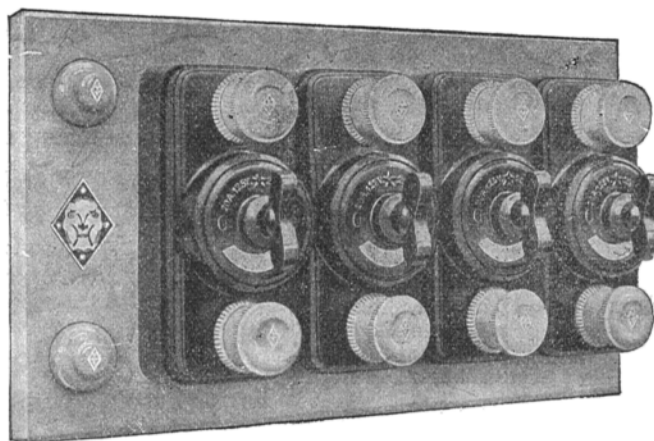
D^R. HOLITSCHER PÁL GÉPÉSZMÉRNÖK, BUDAPEST, VI., NAGY JÁNOS-UTCA 3

Biztosítókkal kombinált forgócsapos kapcsolók.

Gyors szerelés

Tetszetős kivitel.

Könnyű áttekinthetőség

Gyors szerelés.

Tetszetős kivitel.

Könnyű áttekinthetőség

Márvány-elosztótábla kombinált elemekkel, elülről oldható vezetékcsatlakozással.

Érdeklődőknek készséggel küldöm árjegyzékeket.

(B. 56/31)

Takarékoskodjék! Takarékoskodjék!

A gummitalp hárommnyi ideig eltart, mint a bőrtalp és sarok, eltekintve elismert óriási előnyeitől.

Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is, új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők javítása (vulkanizálás) forrasztás után. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

Mindenfajta tömlők és csövek ha rozszak, ismét használhatóvá válhatnak. — Pneumatik javítások és új antiderapant felvulkanizálás.

Automobil és kocsipneumatik javítása.

„AUTOMOBILIA“

Első magyar gummi javító és vulkanizáló műhely.
Tulajdonos: **KÉMÉNY IGNÁCZ**
Budapest, VII. kerület, Vörösmarty-utca. 20
(B. 38/14) TELEFON .05—08.

Vizmentes olajköpenyek

övel és lovagló sliccel.
A legjobb védekezés szél és vihar ellen.
III. minőségű, kámzsával 9 márka.
II. minőségű, kámzsával 11 márka.
I. minőségű, kámzsával 15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

Az 5 évvel ezelőtt szállított 600 körgallér és köpönyeg minden tekintetben megelégedésemre szolgált, mert vízhatlanságukat és tartósságukat tökéletesen megtartották.
Berlin-Moabit, május havában
C. BÖLLE.

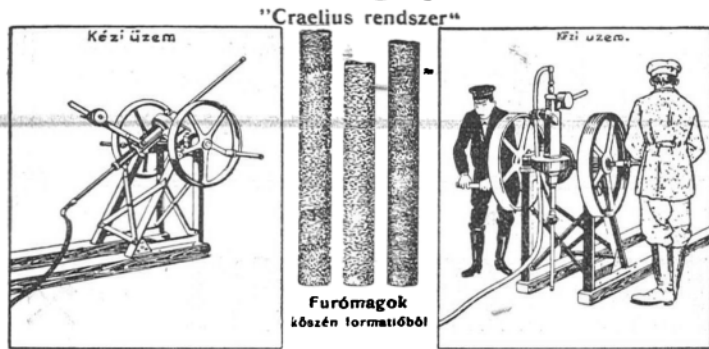
Hibernia kohó köpenyek kitűnően beváltak.

Loden ruhák.	Kocsi- és lótarakók.	Auto-ruhák.
Csatornajáró gummi csizmák	Körgallérok	
80 90 100 cm. hosszú	75 80 90 100 110 120	
párja 30 34 37 márka	márka 6.50, 6.75, 7.50, 8.50 9.75, 11.50	

(B. 15/52) **FERD. JAKOB Köln H.**

Kombinált közetfurógép kézi és gépüzemre

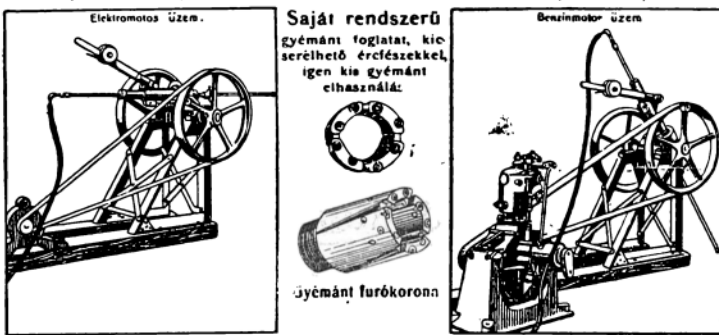
Próbafúrás és bemutatás saját kísérleti helyünkön.

Prospektus és felvilágosítás érdeklődőknek rendelkezésére áll.

bányáknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknél, mindenféle egyéb furásoknál. Minden irányban fur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurt réteg hű képét nyerjük.

Igen nagy teljesítmény   Egyszerű és szilárd   Nem igényel javítást.
Legkisebb erőfogyasztás (10 m³ óránként)   Térfogata kicsi (2 x 2 x 2 m)

LANGE, LORCKE & Co.

Távbeszélő 34.   gyémánt szerszám gyár   Sürgönyeim: Lange Lorcke, Brieg, Bez. Breslau;

(B. 69/34)

„Standard“

műszaki kereskedelmi részv. társ.
ezelőtt
Pick és Winterstein Kuschnitzky és Grünhut

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 21.

FIUME,
Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,
szerszámokat,
csigasorokat,
emelőgépeket

és az összes műszaki cikkekét.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.
B. 40/16)

